

Liito-oravaselvitys Madekoskella

Oulujokivarren asemakaava

Heikkilänkangas-Madekosken asemakaava 564-2565

kevät 2024

Sisällys

1.	Tausta.....	2
2.	Maastoselvityksen menetelmä	3
3.	Tulokset.....	3
3.1	Kuvio A	3
3.2	Kuvio B.....	4
3.3	Kuvio C.....	6
4.	Lähteet.....	7

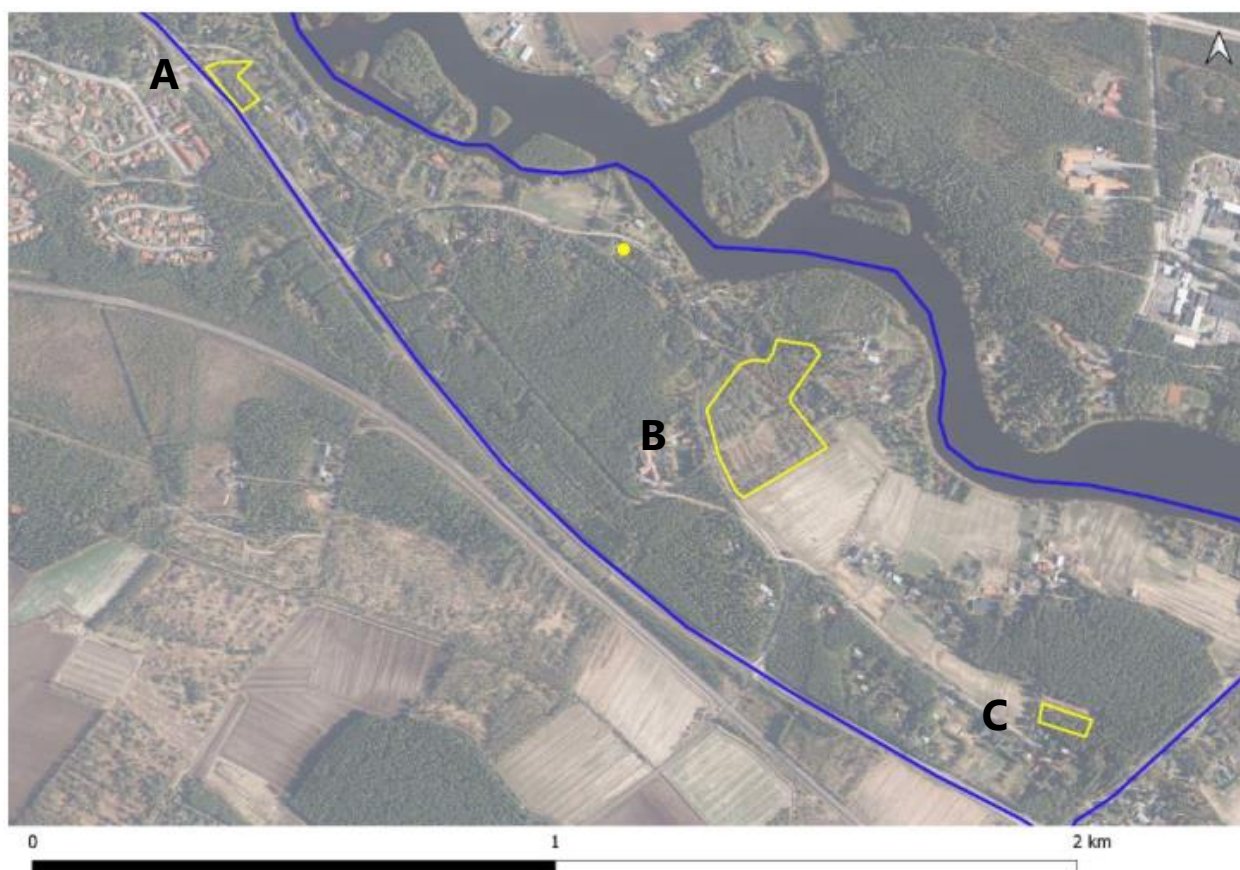
Kansikuvassa iäkäs haapa (kuvio C).

1. Tausta

Oulujokivarren asemakaavahankkeessa tehtiin vuonna 2022 luontoselvitys Madekosken ja Pikkaralan alueille (Sitowise Oy). Kummaltakaan selvitysalueelta ei tunnistettu liito-oravalle hyvin soveltuvia kohteita, eli kuusta kasvavia ja suojaisia sekametsiä. Selvitysalueille rajattiin kuitenkin muutamia liito-oravalle jokseenkin soveltuvia metsiköitä, joissa oli varttunutta haapaa ja runsaasti lehtipuuta. Näitä kohteita rajattiin Madekosken selvitysalueelle kolme ja Pikkaralan selvitysalueelle yksi.

Madekosken selvitysalueen liito-oravalle jokseenkin soveltuville kuvioille tehtiin liito-oravakartoitus keväällä 2024. Maastossa selvitettyt kuviot on rajattu karttaan 1. Pikkaralan osa-alueelle rajatun kuvion ympäristöön ei ole suunniteltu uutta maankäyttöä, eikä kyseistä kuviota tarkistettu maastossa.

Maastoselvitys tehtiin 3.5.2024. Selvityksen teki suunnittelubiologi Sari Ylitulkila.

Kartta 1. Liito-oravalle jokseenkin soveltuvat metsiköt keltaisilla rajauksilla (pistekohde lepakoille soveltuva vaja/maakellari). Kuvioiden nimet (A–C) mustalla. Pohjakartta: Sitowise Oy 2022.

2. Maastoselvityksen menetelmä

Liito-oravan tyypillinen elinympäristö on varttunut kuusivaltainen sekametsä, jossa on järeää puustoa, kolopuita pesä- ja piilopaikoiksi sekä lehtipuita ravinnoksi. Lehtipuusto voi olla kuusimetsässä pieninä ryhminä tai hajallaan. Liito-oravan tärkeimpiä pesäpaikkoja ovat yleensä haavoissa olevat käpytikan tekemät kolot. Toiseksi tärkeimpiä ovat oravan rakentamat risupesät. Liito-orava saattaa pesiä myös pöntöissä ja satunnaisesti rakennuksissa (Nieminen & Ahola 2017).

Liito-oravaselvitys tehtiin ns. papanakartoitusmenetelmän ohjeistuksen mukaisesti. Selvitys tehdään kevätaikaan etsien puiden tyville kertyneitä, kellanvihreitä liito-oravan papanoita. Papanoita kertyy erityisesti talven aikana käytettyjen kolopuiden alle, mutta niitä voi löytyä myös ruokailuun tai kulkureitteinä käytettyjen puiden alta. Optimaalisin selvitysaika on juuri lumien sulettua, ennen kuin kasvillisuus peittää papanat näkyvistä. Kesällä papanat ovat myös tummempia ja heikommin havaittavissa. Liito-oravaselvityksessä maastosta etsitään myös kolopuita, risupesä ja pönttöjä, joita liito-orava voisi käyttää. Myös mahdollisiin kulkuyhteyksiin kiinnitetään huomiota (Nieminen & Ahola 2017, Mäkelä & Salo 2023).

3. Tulokset

Kuvioita kierreltiin maastossa yhteensä noin kolmen tunnin ajan. Kohteilta ei löydetty merkkejä liito-oravan esiintymisestä. Kohteilla ei havaittu liito-oravan papanoita eikä liito-oravalle soveltuvia risupesä, pönttöjä tai varsinaisia kolopuita. Varjoisilla metsänkohdilla oli vielä reilusti lunta, mutta puiden tyvet olivat hyvin näkyvissä.

Seuraavassa on esitetty lyhyet kuvaukset ja valokuvia kultakin selvityskohteelta.

3.1 Kuvio A

Vanhataipaleen pohjoispäässä sijaitseva kuvio on Kainuuntiehen rajautuvaa vanhaa peltoa, joka on jäänyt metsittymään (kuvat 1 ja 2). Puustoa muodostaa ohutrunkoinen koivu, jonka lomassa on lehtipuutaimikkoa. Varttuneempia puita (koivu, haapa) on harvakseltaan. Kuusta on vain yksittäisinä alikasvospuina ja taimina.

Alueella ei havaittu kolopuita, pönttöjä tai risupesä. Yhdessä puussa oli pieni linnunpesä. Koivikko ei ole suojainen eikä liito-oravalle potentiaalinen kohde.

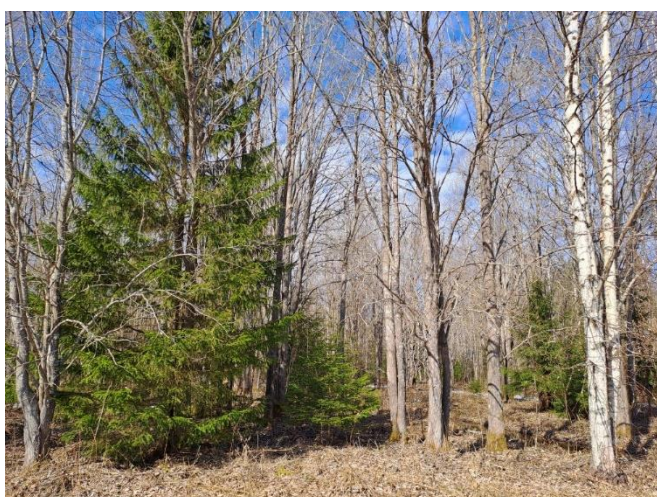

Kuvat 1 ja 2. Yleiskuvia kuviolta A.

3.2 Kuvio B

Madekosken koulua vastapäätä, Konttisentien koillisreunalta alkava vanha pelto on pääosin harvapuustoinen. Vanhojen ojien reunoille keskittyvää puustoa muodostavat lähinnä koivu, haapa ja raita. Puusto on iältään vaihtelevaa. Paikoin on vieretysten useita varttuneita lehtipuita, ja paikoin taas nuorempaa puustoa. Kuusia on alueella harvakseltaan, ja ne ovat nuorehkoja alikasvospuita. Alueella ei havaittu kolopuita, pönttöjä tai risupesiiä. Alue ei ole liito-oravan ympäristöksi tarpeeksi suojainen.

Seuraavassa on yleiskuvia vanhojen peltojen alueelta (kuvat 3–8).

Kuva 3 ja 4. Yleiskuvia kuviolta B.

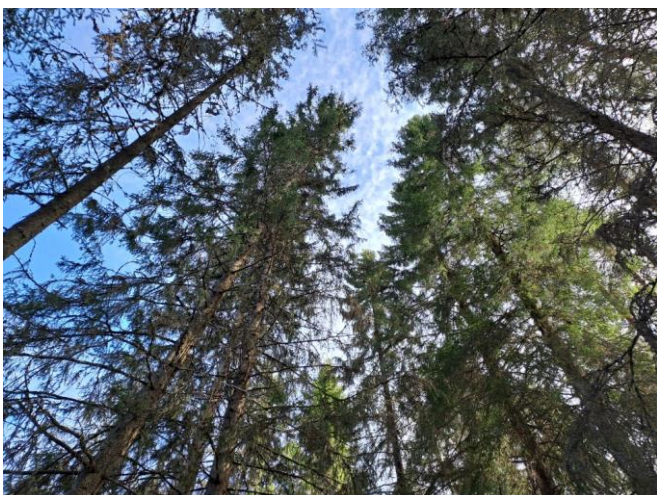
Kuva 5 ja 6. Puusto keskittyy vanhojen ojien läheisyyteen. Oikealla kookkaita haapoja.

Kuvat 7 ja 8. Vasemmalla vanhan haavan ja oikealla vanhan raidan tyvi.

Vanhojen peltojen kuvio on rajattu kytkeytymään Koskenrannan-Kanniaisenpihan pohjoisreunalta alkavaan pieneen rinnekuusikkoon. Suojainen kuusikko on yleisilmeeltään liito-oravalle potentiaalisempi ympäristö. Metsikkö on tuoretta-lehtomaista kangasta, jossa on varttuneita kuusia, mutta vain vähäisesti varttuneempia koivuja ja haapoja. Kohteella ei havaittu kolopuita, pönttöjä tai risupesitä. Metsikkö jatkuu pohjoisen suuntaan tavanomaisena talousmännikkönä.

Seuraavassa on yleiskuvia kuusikosta (kuvat 9–12).

kuvat 9–12. Yleiskuvia kuusikosta.

3.3 Kuvio C

Eteläisin kuvio on Marttilankankaan eteläosassa sijaitseva, vanhaa peltoa reunustava metsikkö. Vanhojen ilmakuvien perusteella myös selvitysmetsiköllä on peltotausta.

Metsikössä puustoa muodostavat kuusi, mänty, haapa ja koivu. Puusto on varttunut ja tiheää. Suojainen metsikkö näyttää liito-oravalle potentiaaliselta ympäristöltä. Kolopuita, pönttöjä tai risupesiä ei kohteella havaittu. Metsikkö sijoittuu asutuksen läheisyyteen ja puihin oli rakennettu kookas maja. Vanhan pellon puolella on useampia vanhoja raitoja.

Seuraavassa on kuvia kuviolta C (kuvat 13–16).

Kuvat 13–14. Metsikkö pellon reunalla. Oikealla pellon raitoja.

Kuvat 15–16. Vasemmalla takana iäkkään haavan tyvi. Oikealla vanhan raidan tyvi.

4. Lähteet

Mäkelä, & Salo, P. 2023. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Sitowise Oy 2022. Madekosken ja Pikkaralan luontoselvitys 2022. Oulun kaupunki. 22.12.2022.